

**Міжнародна конвенція
про ліквідацію всіх форм расової дискримінації**

{ Про зняття застережень див. Указ Президії ВР УРСР
N 7248-XI ([7248-11](#)) від 14.03.89 }

{ Поправки до Конвенції див. в Постанові ВР
N [3936-12](#) від 04.02.94, ВВР 1994, N 23, ст.169 }

Держави-учасниці цієї Конвенції,

вважаючи, що Статут Організації Об'єднаних Націй (995_010) ґрунтується на принципах гідності і рівності, властивих кожній людині, і що всі держави-члени Організації зобов'язалися вживати спільних і самостійних заходів у співробітництві з Організацією Об'єднаних Націй для досягнення однієї з цілей Організації Об'єднаних Націй, яка полягає в заохоченні і розвитку загального поважання і додержання прав людини та основних свобод для всіх, без розрізнення раси, статі, мови чи релігії,

вважаючи, що Загальна декларація прав людини ([995 015](#)) проголошує, що всі люди народжуються вільними і рівними в своїй гідності та правах і що кожна людина повинна мати всі права і свободи, проголошені в ній, без будь-якого розрізнення, зокрема без розрізнення за ознакою раси, кольору шкіри чи національного походження,

вважаючи, що всі люди рівні перед законом і мають право на рівний захист закону від усякої дискримінації і від усякого підбурювання до дискримінації,

вважаючи, що Організація Об'єднаних Націй осудила колоніалізм і всяку пов'язану з ним практику сегрегації та дискримінації, де б і в якій би формі вони не проявлялись, і що Декларація про надання незалежності колоніальним країнам і народам від 14 грудня 1960 р. (резолуція 1514 (XV) Генеральної Асамблеї) підтвердила і урочисто проголосила необхідність негайно і беззастережно покласти всьому цьому кінець,

вважаючи, що Декларація Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 20 листопада 1963 р. (резолуція 1904 (XVIII) Генеральної Асамблеї, урочисто підтверджує необхідність якнайшвидшої ліквідації расової дискримінації в усьому світі, в усіх її формах і проявах, і забезпечення розуміння та поважання гідності людини,

переконані в тому, що всяка теорія переваги, основаної на расовій відмінності, в науковому відношенні хибна, в моральному - недозволенна і в соціальному - несправедлива та небезпечна і що не може бути виправдання для расової дискримінації, де б то не було, ні в теорії, ні на практиці,

підтверджуючи, що дискримінація людей за ознакою раси, кольору шкіри чи етнічного походження є перешкодою до дружніх і мирних відносин між націями і може привести до порушення миру та

безпеки серед народів, а також гармонійного співіснування осіб навіть всередині однієї й тієї самої держави,

переконані в тому, що існування расових бар'єрів суперечить ідеалам будь-якого людського суспільства,

занепокоєні проявами расової дискримінації, що все ще спостерігаються в деяких районах світу, а також державною політикою, оснований на принципі расової переваги або расової ненависті, як, наприклад, політикою апартеїду, сегрегації чи відокремлення,

сповнені рішучості вжити всіх необхідних заходів для якнайшвидшої ліквідації расової дискримінації в усіх її формах і проявах та відвертати й викорінювати расистські теорії і практику їх здійснення з метою сприяння взаєморозумінню між расами і створенню міжнародного товариства, вільного від усіх форм расової сегрегації і расової дискримінації,

беручи до уваги Конвенцію про дискримінацію в галузі найму і праці, затверджену Міжнародною організацією праці в 1958 році, і Конвенцію про запобігання дискримінації в галузі освіти ([995 174](#)), затверджену Організацією Об'єднаних Націй у питаннях освіти, науки й культури в 1960 році,

бажаючи здійснити принципи, викладені в Декларації Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, і забезпечити для досягнення цієї мети якнайшвидше проведення практичних заходів,

погодилися про нижченаведене:

Частина I

Стаття 1

(1) У цій Конвенції вислів "расова дискримінація" означає будь-яке розрізнення, виняток, обмеження чи перевагу, основані на ознаках раси, кольору шкіри, родового, національного чи етнічного походження, метою або наслідком яких є знищення або применшення визнання, використання чи здійснення на рівних засадах прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній чи будь-яких інших галузях суспільного життя.

(2) Ця Конвенція не застосовується до відмінностей, винятків, обмежень чи переваг, що їх Держави-учасниці цієї Конвенції проводять чи роблять між громадянами і негромадянами.

(3) Ніщо в цій Конвенції не може бути витлумачено як таке, що якоюсь мірою впливає на положення законодавства Держав-учасниць стосовно національної належності, громадянства або натуралізації, за умови, що в таких постановах не проводиться дискримінація щодо якоїсь певної національності.

(4) Вжиття спеціальних заходів з виключною метою забезпечення належного прогресу деяких расових або етнічних груп чи окремих осіб, що потребують захисту, який може виявитися необхідним для того, щоб забезпечити таким групам чи особам рівне використання і

здійснення прав людини та основних свобод, не розглядається як расова дискримінація за умови, однак, що такі заходи не ведуть до збереження особливих прав для різних расових груп і що їх не буде залишено в силі після досягнення тих цілей, заради яких вони були запроваджені.

Стаття 2

(1) Держави-учасниці осуджують расову дискримінацію і зобов'язуються невідкладно всіма можливими способами проводити політику ліквідації всіх форм расової дискримінації і сприяти взаєморозумінню між усіма расами, і з цією метою:

а) кожна Держава-учасниця зобов'язується не чинити щодо осіб, груп або установ будь-яких актів чи дій, пов'язаних з расовою дискримінацією, і гарантувати, що всі державні органи і державні установи, як національні, так і місцеві, діятимуть відповідно до цього зобов'язання;

б) кожна Держава-учасниця зобов'язується не заохочувати, не захищати і не підтримувати расову дискримінацію, здійснювану будь-якими особами чи організаціями;

с) кожна Держава-учасниця повинна вжити ефективних заходів для перегляду політики уряду в національному і місцевому масштабі, а також для виправлення, скасування або анулювання будь-яких законів і постанов, що ведуть до виникнення або увічнення расової дискримінації всюди, де вона існує;

д) кожна Держава-учасниця повинна, використовуючи всі належні засоби, в тому числі й законодавчі заходи, залежно від обставин, заборонити расову дискримінацію, що її проводять будь-які особи, групи чи організації, і покласти їй кінець;

е) кожна Держава-учасниця зобов'язується заохочувати в належних випадках об'єднавчі багаторасові організації та об'єднавчий рух, так само як і інші заходи, спрямовані на знищення расових бар'єрів, і не підтримувати ті з них, які сприяють поглибленню расового роз'єднання.

(2) Держави-учасниці повинні вживати, коли обставини цього вимагають, спеціальних і конкретних заходів у соціальній, економічній, культурній та інших галузях з метою забезпечення потрібного розвитку і захисту деяких расових груп чи осіб, що до них належать, з тим, щоб гарантувати їм повне і рівне використання прав людини та основних свобод. Такі заходи ні в якому разі не повинні в результаті привести до збереження нерівних чи особливих прав для різних расових груп після досягнення тих цілей, заради яких вони були запроваджені.

Стаття 3

Держави-учасниці особливо осуджують расову сегрегацію та апартеїд і зобов'язуються відвертати, забороняти і викорінювати всяку практику такого характеру на територіях, які є під їх юрисдикцією.

Стаття 4

Держави-учасниці осуджують всяку пропаганду і всі організації, які ґрунтуються на ідеях або теоріях переваги однієї раси чи групи осіб певного кольору шкіри або етнічного походження або намагаються виправдати, або заохочують расову ненависть і дискримінацію в будь-якій формі, і зобов'язуються вжити негайних і позитивних заходів, спрямованих на викоренення всякого підбурювання до такої дискримінації чи актів дискримінації, і з цією метою вони відповідно до принципів, поданих у Загальній декларації прав людини, і прав, ясно викладених у Статті 5 цієї Конвенції, серед іншого:

а) оголошують злочином, що карається за законом, всяке поширення ідей, оснований на расовій перевазі або ненависті, всяке підбурювання до расової дискримінації, а також усі акти насильства або підбурювання до таких актів, спрямованих проти будь-якої раси чи групи осіб іншого кольору шкіри або етнічного походження, а також подання будь-якої допомоги для проведення расистської діяльності, включаючи її фінансування;

б) оголошують протизаконними і забороняють організації, а також організовану і всяку іншу пропагандистську діяльність, які заохочують расову дискримінацію та підбурюють до неї, і визнають участь у таких організаціях чи в такій діяльності злочином, що карається законом;

с) не дозволяють національним чи місцевим органам державної влади або державним установам заохочувати расову дискримінацію чи підбурювати до неї.

Стаття 5

Відповідно до основних зобов'язань, викладених у Статті 2 цієї Конвенції, Держави-учасниці зобов'язуються заборонити і ліквідувати расову дискримінацію в усіх її формах і забезпечити рівноправність кожної людини перед законом, без розрізнення раси, кольору шкіри, національного або етнічного походження, особливо щодо здійснення таких прав:

а) права на рівність перед судом і всіма іншими органами, що здійснюють правосуддя;

б) права на особисту безпеку і захист з боку держави від насильства або тілесних ушкоджень, заподіяваних як урядовими службовими особами, так і будь-якими окремими особами, групами чи установами;

с) політичних прав, зокрема права брати участь у виборах - голосувати і виставляти свою кандидатуру - на основі загального і рівного виборчого права, права брати участь в управлінні країною, так само як і в керівництві державними справами на будь-якому рівні, а також права рівного доступу до державної служби;

д) інших громадянських прав, зокрема:

(і) права на свободу пересування і проживання в межах держави;

(ii) права залишати будь-яку країну, включаючи свою власну, і повертатися в свою країну;

(iii) права на громадянство;

(iv) права на одруження і на обрання подружжя;

(v) права на володіння майном як одноосібно, так і спільно з іншими;

(vi) права спадкоємства;

(vii) права на свободу думки, совісті і релігії;

(viii) права на свободу переконань і на вільне вираження їх;

(ix) права на свободу мирних зборів та асоціацій;

е) прав в економічній, соціальній і культурній галузях, зокрема:

(i) права на працю, вільний вибір роботи, справедливі і сприятливі умови праці, захист від безробіття, рівну плату за рівну працю, справедливу і задовільну винагороду;

(ii) права створювати професійні спілки і вступати до них;

(iii) права на житло;

(iv) права на охорону здоров'я, медичну допомогу, соціальне забезпечення і соціальне обслуговування;

(v) права на освіту і професійну підготовку;

(vi) права на рівну участь у культурному житті;

ф) права на доступ до всякого місця або всякого виду обслуговування, призначеного для громадського користування, як, наприклад, транспорт, готелі, ресторани, кафе, театри і парки.

Стаття 6

Держави-учасниці забезпечують кожній людині, на яку поширюється їх юрисдикція, ефективний захист і засоби захисту через компетентні національні суди та інші державні інститути в разі будь-яких актів расової дискримінації, що посягають, порушуючи цю Конвенцію, на її права людини та основні свободи, а також права подавати в ці суди позов про справедливе й адекватне відшкодування чи оплату за всяку шкоду, якої завдано в результаті такої дискримінації.

Стаття 7

Держави-учасниці зобов'язуються вжити негайних і ефективних заходів, зокрема в галузях викладання, виховання, культури та інформації, в цілях боротьби із забобонами, які ведуть до расової дискримінації, з метою заохочення взаєморозуміння, толерантності і дружби між націями та расовими або етнічними групами, а також популяризації цілей і принципів Статуту Організації Об'єднаних

Націй, Загальної декларації прав людини, Декларації Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм расової дискримінації та цієї Конвенції.

Частина II

Стаття 8

(1) Має бути засновано Комітет по ліквідації расової дискримінації (далі іменованій "Комітет"); він складатиметься з вісімнадцяти експертів, що відзначаються високими моральними якостями і визнаючою безсторонністю, обираються Державами-учасницями з числа їх громадян і повинні виконувати свої обов'язки від себе особисто, причому приділяється увага справедливому географічному розподілу і представництву різних форм цивілізації, а також головних правових систем.

(2) Члени Комітету обираються таємним голосуванням з числа внесених до списку осіб, висунутих Державами-учасницями. Кожна Держава-учасниця може висунути одну особу з числа своїх громадян.

(3) Перші вибори проводяться через шість місяців після набуття чинності цієї Конвенцією. Кожного разу принаймні за три місяці до дати виборів Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй звертається з листом до Держав-учасниць, запрошуючи їх подати імена осіб, яких вони висувують, протягом двох місяців. Генеральний секретар готує список, де в алфавітному порядку внесені всі висунуті таким чином особи, із зазначенням Держав-учасниць, що висунули їх, і подає цей список Державам-учасницям Конвенції.

(4) Вибори членів Комітету проводяться на засіданні Держав-учасниць Конвенції, яке скликається Генеральним секретарем у центральних установах Організації Об'єднаних Націй. На цьому засіданні, на якому дві третини Держав-учасниць становлять кворум, обраними до Комітету членами є ті кандидати, що дістали найбільше число голосів та абсолютну більшість голосів присутніх і голосуючих представників Держав-учасниць Конвенції.

(5) а) Члени Комітету обираються на чотири роки. Проте строк повноважень дев'яти членів, обраних на перших виборах, минає наприкінці дворічного періоду; негайно після перших виборів імена цих дев'яти членів визначаються за жеребом Головою Комітету.

б) Для заповнення непередбачених вакансій Держава-учасниця Конвенції, експерт якої вже не є членом Комітету, призначає іншого експерта з числа своїх громадян за умови схвалення Комітетом.

(6) Держави-учасниці несуть відповідальність за покриття витрат членів Комітету в період виконання ними обов'язків у Комітеті.

Стаття 9

(1) Держави-учасниці зобов'язуються подавати Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй для розгляду Комітетом доповідь про вжиті законодавчі, судові, адміністративні чи інші

заходи, за допомогою яких проводяться в життя положення цієї Конвенції:

а) протягом року після набуття чинності цієї Конвенцією для даної держави; та

б) надалі через кожні два роки і щоразу, коли цього вимагає Комітет. Комітет може запитувати у Держав-учасниць Конвенції додаткову інформацію.

(2) Комітет щороку через Генерального секретаря подає доповідь Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй про свою діяльність і може робити пропозиції та загальні рекомендації, що ґрунтуються на вивченні доповідей та інформації, одержаних від Держав-учасниць Конвенції. Такі пропозиції та загальні рекомендації передаються Генеральній Асамблеї разом із зауваженнями Держав-учасниць Конвенції, якщо зауваження є.

Стаття 10

(1) Комітет встановлює свої власні правила процедури.

(2) Комітет обирає своїх службових осіб строком на два роки.

(3) Секретаріат Комітету забезпечується Генеральним секретарем Організації Об'єднаних Націй.

(4) Засідання Комітету звичайно проводяться в центральних установах Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 11

(1) Якщо якась Держава-учасниця вважає, що інша Держава-учасниця не виконує положень Конвенції, то вона може довести це до відома Комітету. Комітет потім передає це повідомлення зацікавленій Державі-учасниці. Протягом трьох місяців держава, яка одержала повідомлення, подає Комітетові письмові пояснення чи заяви для висвітлення цього питання і заходів, що могли бути вжиті цією державою.

(2) Якщо питання не врегульовано на задоволення обох сторін шляхом двосторонніх переговорів або якимсь іншим доступним їм шляхом протягом шести місяців після одержання такою державою першого повідомлення, то кожна з цих двох держав має право знову передати це питання на розгляд Комітету шляхом відповідного повідомлення Комітету, а також другій державі.

(3) Комітет розглядає передане йому питання відповідно до пункту (2) цієї Статті після того, як він встановить, відповідно до загальноновизнаних принципів міжнародного права, що всі доступні внутрішні засоби правового захисту було випробувано і вичерпано в даному разі. Це правило не діє в тих випадках, коли застосування цих засобів надмірно затягується.

(4) За всяким переданим на його розгляд питанням Комітет може запропонувати зацікавленим Державам-учасницям надати будь-яку інформацію, що стосується справи.

(5) Якщо якесь питання, що впливає з положень цієї Статті, знаходиться на розгляді Комітету, то зацікавлені Держави-учасниці мають право послати своїх представників для участі в засіданнях Комітету без права голосу на період розгляду даного питання.

Стаття 12

(1) а) Після того як Комітет одержав і ретельно перевірів всю інформацію, яку він вважає необхідною, Голова призначає спеціальну Погоджувальну комісію (далі іменовану "Комісія") у складі п'яти чоловік, що можуть бути або не бути членами Комітету. Члени Комісії призначаються за одностайною згодою сторін у спорі, і Комісія надає свої добрі послуги зацікавленим державам з метою миролюбного врегулювання даного питання на основі додержання положень Конвенції.

б) Коли між державами, які є сторонами в спорі, не буде протягом трьох місяців досягнуто згоди стосовно всього складу або частини складу Комісії, то ті члени Комісії, про призначення яких не було досягнуто згоди між Державами-учасницями в спорі, обираються із складу членів Комітету більшістю в дві третини голосів шляхом таємного голосування.

(2) Члени Комісії виконують свої обов'язки від себе особисто. Вони не повинні бути громадянами держав - сторін у спорі або держави, яка не бере участі в Конвенції.

(3) Комісія обирає свого Голову і встановлює свої власні правила процедури.

(4) Засідання Комісії звичайно проводяться в центральних установах Організації Об'єднаних Націй або в будь-якому іншому зручному місці за рішенням Комісії.

(5) Секретаріат, який забезпечується відповідно до пункту (3) Статті 10 Конвенції, також обслуговує Комісію, якщо спір між Державами-учасницями Конвенції приведе до створення Комісії.

(6) Держави, які є сторонами в спорі, рівною мірою несуть всі витрати членів Комісії відповідно до кошторису, що його подає Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй.

(7) Генеральний секретар має право оплачувати витрати членів Комісії, коли це виявляється необхідним, до їх повернення Державами-учасницями в спорі відповідно до пункту (6) цієї Статті.

(8) Одержана і вивчена Комітетом інформація надається в розпорядження Комісії, і Комісія може запропонувати зацікавленим державам надати будь-яку інформацію, що стосується справи.

Стаття 13

(1) Якщо Комісія повністю розгляне питання, вона повинна підготувати і подати Голові Комітету доповідь, де міститимуться її висновки з усіх питань, що стосуються фактичного боку спору між сторонами, і такі рекомендації, які вона визнає необхідними для миролюбного розв'язання спору.

(2) Голова Комітету повинен надіслати доповідь Комісії кожній з держав, що бере участь у спорі. Протягом трьох місяців ці держави повинні повідомити Голову Комітету про те, чи згодні вони з рекомендаціями, що їх містить доповідь Комісії.

(3) Після закінчення періоду, передбаченого в пункті (2) цієї Статті, Голова Комітету повинен надіслати доповідь Комісії і заяви зацікавлених Держав-учасниць іншим Державам-учасницям Конвенції.

Стаття 14

(1) Держава-учасниця може в будь-який час заявити, що вона визнає компетенцію Комітету в межах його юрисдикції приймати і розглядати повідомлення від окремих осіб чи груп осіб, які твердять, що вони є жертвами порушення даною Державою-учасницею якихось прав, викладених у цій Конвенції. Комітет не повинен приймати ніяких повідомлень, якщо вони стосуються Держави-учасниці Конвенції, яка не зробила такої заяви.

(2) Кожна Держава-учасниця, яка робить заяву, передбачену в пункті (1) цієї Статті, може заснувати або вказати орган у межах своєї національної правової системи, що буде компетентний приймати і розглядати петиції окремих осіб і груп осіб у межах своєї юрисдикції, які заявляють, що вони є жертвами порушення якогось із прав, викладених у цій Конвенції, і які вичерпали інші доступні місцеві засоби правового захисту.

(3) Заяву, зроблену відповідно до пункту (1) цієї Статті, а також найменування будь-якого органу, заснованого або вказаного відповідно до пункту (2) цієї Статті, має бути депоновано відповідною Державою-учасницею у Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй, який надсилає їх копії іншим Державам-учасницям. Заяву може бути в будь-який час взято назад шляхом повідомлення про це Генерального секретаря, але це не повинно жодною мірою відбиватися на повідомленнях, які знаходяться на розгляді Комітету.

(4) Список петицій складається органом, заснованим або вказаним відповідно до пункту (2) цієї Статті, а завірени копії цього списку щороку здаються через відповідні канали Генеральному секретареві, причому їх зміст не підлягає розголошенню.

(5) В разі, коли петиціонер не вдоволений діями органу, заснованого або вказаного відповідно до пункту (2) цієї Статті, він має право протягом шести місяців передати дане питання в Комітет.

(6) а) Комітет у конфіденційному порядку доводить кожне одержане ним повідомлення до відома Держави-учасниці, що обвинувачується в порушенні якогось із положень Конвенції, але відповідну особу або групу осіб не називає без її чи їх ясно вираженої згоди. Комітет не повинен приймати анонімних повідомлень.

б) Протягом трьох місяців держава, що одержала повідомлення, подає Комітетові письмові пояснення чи заяви для висвітлення цього питання і заходів, які могли бути вжиті цією державою.

(7) а) Комітет розглядає повідомлення з урахуванням усіх даних, що надійшли в його розпорядження від зацікавленої Держави-учасниці і петиціонера. Комітет не повинен розглядати ніяких повідомлень будь-якого петиціонера, коли він не встановить, що петиціонер вичерпав усі доступні внутрішні засоби правового захисту. Проте це правило не діє в тих випадках, коли застосування цих засобів надмірно затягується.

б) Комітет надсилає свої пропозиції та рекомендації, якщо такі є, зацікавленій Державі-учасниці і петиціонерові.

(8) Комітет включає до своєї щорічної доповіді резюме таких повідомлень і в разі потреби короткий виклад пояснень і заяв зацікавлених Держав-учасниць, а також свої власні пропозиції та рекомендації.

(9) Комітет компетентний виконувати функції, передбачені в цій Статті, лише в тих випадках, коли принаймні десять Держав-учасниць Конвенції зробили заяви відповідно до пункту (1) цієї Статті.

Стаття 15

(1) До досягнення цілей Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам, яку містить резолюція 1514 (XV) Генеральної Асамблеї від 14 грудня 1960 р., положення цієї Конвенції аж ніяк не обмежують права подавати петиції, наданого цим народам в силу інших міжнародних документів або Організацією Об'єднаних Націй та її спеціалізованими установами.

(2) а) Комітет, заснований відповідно до пункту (1) Статті 8 цієї Конвенції, одержує копії петицій від органів Організації Об'єднаних Націй, які займаються питаннями, що безпосередньо стосуються принципів і цілей даної Конвенції, і доповідає їм думку та рекомендації по цих петиціях від жителів підопічних та несамоврядних територій і всіх інших територій, щодо яких застосовується резолюція 1514 (XV), стосовно питань, передбачених цією Конвенцією, що знаходяться на розгляді цих органів.

б) Комітет одержує від компетентних органів Організації Об'єднаних Націй примірники доповідей, в яких ідеться про законодавчі, судові, адміністративні та інші заходи, що безпосередньо стосуються принципів і цілей цієї Конвенції і проводяться управляючими державами в територіях, згаданих у підпункті цього пункту, а також висловлює з цього приводу свою думку і робить рекомендації цим органам.

(3) Комітет включає до своєї доповіді Генеральній Асамблеї резюме петицій і доповідей, одержаних ним від органів Організації Об'єднаних Націй, а також думку та рекомендації Комітету, що стосуються даних петицій і доповідей.

(4) Комітет запитує у Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй всю інформацію, яка стосується цілей даної Конвенції і є в його розпорядженні, стосовно територій, згаданих у підпункті а) пункту (2) цієї Статті.

Стаття 16

Положення цієї Конвенції стосовно врегулювання спорів або розгляду скарг застосовуються без шкоди для інших методів розв'язання спорів чи скарг у питанні дискримінації, викладених в основоположних документах Організації Об'єднаних Націй та її спеціалізованих установ або в конвенціях, схвалених останніми, і не перешкоджають Державам-учасницям використати інші методи розв'язання спорів відповідно до загальних чи спеціальних міжнародних угод, чинних у відносинах між ними.

Частина III

Стаття 17

(1) Ця Конвенція відкрита для підписання будь-якою державою - членом Організації Об'єднаних Націй або членом будь-якої з її спеціалізованих установ, будь-якою Державою-учасницею Статуту Міжнародного Суду (995_010) і всякою іншою державою, яку Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй запросить до участі в цій Конвенції.

(2) Ця Конвенція підлягає ратифікації. Ратифікаційні грамоти депонуються у Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 18

(1) Ця Конвенція буде відкрита для приєднання будь-якої держави, зазначеної в пункті (1) Статті 17 цієї Конвенції.

(2) Приєднання здійснюється шляхом здачі на зберігання документа про приєднання Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 19

(1) Ця Конвенція набуває чинності на тридцятий день після здачі на зберігання Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй двадцять сьомої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

(2) Для кожної держави, яка ратифікує цю Конвенцію або приєднається до неї після здачі на зберігання двадцять сьомої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання, ця Конвенція набуває чинності на тридцятий день після здачі на зберігання її власної ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

Стаття 20

(1) Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй одержує і розсилає всім Державам, які є або можуть стати учасницями цієї Конвенції, текст застережень, зроблених державами в момент ратифікації або приєднання. Кожна держава, яка заперечує проти застереження, повинна протягом дев'яноста днів від дня вищезгаданого сповіщення повідомити Генерального секретаря про те, що вона не приймає дане застереження.

(2) Застереження, не сумісні з цілями і завданнями цієї Конвенції, не допускаються, так само як і застереження, що можуть перешкоджати роботі якихось органів, створених на підставі цієї

Конвенції. Застереження вважається несумісним або таким, що перешкоджає роботі, коли принаймні дві третини Держав-учасниць Конвенції заперечують проти нього.

(3) Застереження можуть бути зняті в будь-який час шляхом відповідного повідомлення, надісланого на ім'я Генерального секретаря. Таке повідомлення набуває чинності в день його одержання.

Стаття 21

Кожна Держава-учасниця може денонсувати цю Конвенцію шляхом письмового повідомлення про те Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй. Денонсація набуває чинності через один рік від дня одержання повідомлення про це Генеральним секретарем.

Стаття 22

Всякий спір між двома або кількома Державами-учасницями стосовно тлумачення чи застосування цієї Конвенції, який не розв'язано шляхом переговорів або процедур, спеціально передбачених у цій Конвенції, передається на вимогу будь-якої із сторін у цьому спорі на розгляд Міжнародного Суду, якщо сторони в спорі не домовилися про інший спосіб урегулювання.

Стаття 23

(1) Вимогу про перегляд цієї Конвенції може бути висунуто в будь-який час будь-якою Державою-учасницею шляхом письмового повідомлення, надісланого на ім'я Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй.

(2) Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй приймає рішення про те, які заходи в разі їх необхідності треба провести у зв'язку з такою вимогою.

Стаття 24

Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй передає всім Державам, згаданим у пункті (1) Статті 17 цієї Конвенції, такі відомості:

- a) про підписання, ратифікацію і приєднання відповідно до Статей 17 і 18;
- b) про дату набуття чинності цією Конвенцією відповідно до Статті 19;
- c) про повідомлення і декларації, одержані відповідно до Статей 14, 20 і 23;
- d) про денонсації відповідно до Статті 21.

Стаття 25

(1) Ця Конвенція, англійський, іспанський, китайський, російський і французький тексти якої є однаково автентичними, зберігається в архіві Організації Об'єднаних Націй.

(2) Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй надсилає завірені копії цієї Конвенції всім державам, що належать до будь-якої з категорій, згаданих у пункті (1) Статті 17 Конвенції.

На посвідчення чого нижчепідписані, належним чином уповноважені на те своїми відповідними урядами, підписали цю Конвенцію, відкриту для підписання в Нью-Йорку сьомого березня тисяча дев'ятсот шістдесят шостого року.

Набула чинності 4 січня 1969 р., для України - 7 квітня 1969 р.

Верховна Рада України, Інститут законодавства
"Закони України" том 14.

* * *

Конвенція підписана Українською РСР 7 березня 1966 року.

Ратифікована Президією Верховної Ради Української РСР 21 січня 1969 року з таким застереженням до статті 22:

"Українська Радянська Соціалістична Республіка не вважає для себе обов'язковими положення статті 22 Конвенції, згідно з якою всякий спір між двома або кількома державами відносно тлумачення або застосування Конвенції передається на вимогу будь-якої з сторін в цьому спорі на вирішення Міжнародного Суду, і заявляє, що для передачі такого спору Міжнародному Суду необхідна в кожному окремому випадку згода всіх сторін, що беруть участь у спорі",

та з такою заявою щодо пункту 1 статті 17:

"Українська Радянська Соціалістична Республіка заявляє, що положення пункту 1 статті 17 Конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, згідно з яким ряд держав позбавляється можливості стати учасником цієї Конвенції, носить дискримінаційний характер, і вважає, що Конвенція у відповідності з принципом суверенної рівності держав повинна бути відкритою для участі всіх заінтересованих держав без будь-якої дискримінації і обмеження".

Відомості Верховної Ради Української
Радянської Соціалістичної Республіки. -
1969. - N 5. - Ст.27.

Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 14 березня 1989 року ([7248-11](#)) застереження до статті 22 Конвенції зняте.

При повідомленні про зняття застереження зроблена заявка, за якою відповідне положення статті 22 Конвенції буде поширюватися на спори щодо тлумачення і застосування на випадки, які можуть виникнути після дати повідомлення Генеральному секретареві ООН про зняття застережень Української РСР.

**Відомості Верховної Ради Української
Радянської Соціалістичної Республіки. -**

Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм
расової дискримінації
Конвенція; ООН від 21.12.1965
Редакція від **04.02.1994**, підстава — [3936-XII](#)
Постійна адреса:
https://zakon.rada.gov.ua/go/995_105

Законодавство України
станом на 05.09.2023

чинний

995_105